Autor Guste Santini
Utorak, 15 Lipanj 2010 09:53

Od najstarijih vremena fiskalni aspekt poreza je njegova pretpostavljena funkcija. Povijest je puna akcija/reakcija vladara/poreznih obveznika koje su često završavale u krvi, prvaratima, itd. Vjerojatno su najnetolerantniji prema porezima židovi, od pamtivijeka, i američki građani koji u trenutku uspostave svoje države nisu dozvolili da ista uvodi poreze. SAD je problem financiranja rješila tiskarskim strojem i prvom poznatom inflacijom simbol novca.

Zemlje koje su imale nedavno jednu ili, u svojoj burnoj prošlosti, više diktatura povećanje poreza primaju kao sudbinu i pokoravaju joj se dok „lonac“ zbog pritiska ne eksplodira. Švicarska, zemlja sa niskom poreznom presijom, svoj ugled zahvaljuje čestim referendumskim izjašnjavanjima glede promjene (povećanja) porezne presije. Tko su vodeći čelnici Švcarske, uglavnom, široj javnosti nije poznato.

U Hrvatskoj se porezna znanost svodi na „spašavanje“ proračuna i cijela „porezna reforma“ svodi se na iznalašenje novih poreznih osnovica/obveznika.

Zaboravlja se:

„Siromašni imaju vrlo malo novca, pa ne mogu plaćati značajno povećane poreze. Bogate je moguće oporezivati jače, ali samo do neke točke: ako država nametne previsoku „graničnu stopu“, tj. Uzme prevelik dio posljednjeg dolara što ga pojedinac zaradi, to će imai ozbiljan nepovoljan učink na poticaje da se radi, štedi i investira.“ (Paul Krugman: „Doba smanjenih očekivanja“)

Upravljanje imovinom pojedinca, fonda, itd. Vrlo je složen, zahtjevan i skup posao. Ne radi se samo o traženju „rupa“ u zakonu, već je u prvom planu očuvanje vrijednosti imovine u uvjetima neizvjesnosti. Oporezivanje kapitala postalo je hit tema samo zato što je cijeli svijet živio u rastućim financijkim balonima. Kada je kruta zbilja srušila bajku tisuće miliijardi je otišlo u nepovrat kod vlasnicima imovine, s jedne strane, i, s druge strane, države su intervencijama potrošile dodatne tisuće milijadi dolara. Nije pretjerano reći da je nestao cijeli svjetski BDP u samo nekoliko mjeseci. Ovime priča nije završila; ona se nastavlja. Pravu cijenu će, kao i uvijek, platiti nerazvijeni i siorimašni i to veću cijenu što su više siromašni. Osim dvadesetak najrazvijenijih zemalja sve ostale zemlje su siromašne i njihova kriza neprestano traje. Nikako da izađu iz tunela jer i nisu u tunelu već propadaju u bezdan kojem se nevidi kraj što je najlakše isčitati iz studija koje govore o siromaštvu ako čovjek ne raspolaže većim dohotkom od jednog

ili dva dolara – 10 kuna - dnevno.

Ne događa se siromašvo samo nerazvijenim zemljama, ono je sve prisutnije i u ravzijenim zemljama to više što je odnosna zemlja „globaliziranija“.

Ako imamo tržišni model privređivanja onda moramo shvatiti da je kapital odnos koji određuje sve odnose u ovom globaliziranom svijetu. Jasno da je to nepravedno, gledano kršćanskim očima, ali tom opaskom nismo pronašli rješenje kako „uskladiti“ relaciju rada i kapitala. Ne treba zaboraviti genijalnog Marxa koji je u predgvoru „Kapitala“ reako: „Akumulirajte, akumulirajte u tome je svav Mojsije i proroci“. Naprosto cijela ekonomija se svodi na raspodjelu viška vrijednosti, „m“, i Keynesovu štednju, „S“. Ignorirajući stvaranje i raspodjelu novostvorene vrijednosti od temeljnih odnosa u drštvu znači povećavati jalove troškove, smanjivati konkurentnu sposobnost zemlje, ili „srljati kao guske u magli“ kako bi rekao financijski stručnjak i državnik Stjepan Radić.

I na kraju, ne najmanje važno, valja identificirati da je Hrvatska živjela i živi putem deficita, uvoza inozemne štednje, i da ta priča mora prestati. Ponašanje političara ne sugerira da smo svjesni stanja u kojem odista jesmo. Upravo suprotno počeli smo se svađati kada bi trebalo „zbiti redove“ i tražiti/naći najbolje rješenje za Hrvatsku.

Zaključujem nije mudro oporezivati imovinu, jer će porezni prihodi biti mali a štete mogu postati katastrofalne.